

ლელა წიფურია

რეალური ისტორიის სიურალისტურ მხატვრულ ფილმად ქცევა ყველაზე ანტისაბჭოთა ფილმში, თენგიზ აბულაძის „მონანიებაში“

თენგიზ აბულაძის ფილმი „მონანიება“, რომლის შექმნაც 1984 წელს დასრულდა, ოცდამეერთე საუკუნეშიც ითვლება ყველაზე ანტისაბჭოთა ფილმად. მესამე ნაწილი – ასე უწოდებდა თავად თენგიზ აბულაძე სრულიად სხვადასხვა ჟანრის და სტილისტიკის ფილმებთან – „ვედრება“, „ნატურის ხე“, „მონანიების“ ტრილოგიად გაერთიანებას. რას გულისხმობდა რეჟისორი ქართული ლიტერატურული შედეგების ეკრანიზაციების და ორიგინალური სცენარით შექმნილი ფილმის ერთიანობაში? მოხსენებაში ამ საკითხის ანალიზს შემოგთავაზებთ.

„მონანიება“ სამი წლის განმავლობაში „თაროზე“ იყო შემოდებული. ფილმს რეალური ამბავი უდევს საფუძვლად – სამეგრელოში მოხდარი ფაქტი, მიცვალებულის ამოთხრა შურისძიების მიზნით. სცენარის თავდაპირველი ვერსიაც სრულიად რეალისტური კინოენით თხრობისთვის იყო განსაზღვრული. პირველ ვერსიაში შურისმაძიებელი, ფილმის მთავარი გმირი, მამაკაცი იყო, მღებავი. თენგიზ აბულაძე თენგიზ არჩვაძესა და გია ფერაძეს შორის აპირებდა არჩევანის გაკეთებას. საბოლოო ვერსიაში კი ამბავი ტორტების მცხობელი ქალის გახსენების და წარმოსახვის ნაყოფად იქცა, რომელიც ერთი შეხედვით სრულიად შეუთავსებელი პერსონაჟებით, დეტალებით, გარემოებებით შეივსო. რა განაპირობებდა ამგვარ ცვლილებებს? მოხსენებაში ვრცლად იქნება გაანალიზებული მათი მიზეზშედეგობრივი კავშირები. მოხსენების ავტორი, თენგიზ აბულაძის ასისტენტი იყო ამ ფილმზე და უშუალოდ გადაღებზე, მეტაფორების შექმნის პროცესზე და ფილმის სტილისტიკის ჩამოყალიბებაზე თვითმხილველის და პროცესის მონაწილის პოზიციიდანაც მოგვითხრობს.

ამ ფილმის შექმნის ისტორია უშუალოდ არის დაკავშირებული საქართველოს იმდროინდელი ცენტრალური კომიტეტის პირველი მდივნის, ედუარდ შევარდნაძის პოლიტიკასთან. შევარდნაძე დემოკრატიის თამაშს იწყებდა და „მონანიება“ მისი უშუალო პატრონაჟით შეიქმნა. პოლიტიკურ თამაშში შევარდნაძე წარმატებით ასრულებდა პროგრესულად მოაზროვნე დემოკრატიის როლს, თუმცა ამას ხელი არ შეუშლია მისთვის

„მონანიების“ მთავარი როლის, თორნიკე არავიძის თავდაპირველი შემსრულებელი, გეგა კობახიძე დაეხვრიტა. მოხსენებაში გაანალიზებულია ოთხმოციანი წლების საქართველოსა და, საერთოდ, საბჭოთა კავშირის სოციოპოლიტიკური ვითარება და თენგიზ აბულაძის ფილმის სტატუსი ამ ვითარებაში.

მოხსენებაში ასევე გაანალიზებული იქნება ის გარემოებები, რომლებიც 3 წლის განმავლობაში ხელს უშლიდა ფილმის ეკრანებზე გამოსვლას და შემდგომი ვითარება, როდესაც „მონანიების“ ტრიუმფი შედგა მსოფლიო მასშტაბით.

„მონანიების“ უმთავრესი ღირსება სათქმელთან ერთად განზოგადებული მხატვრული სახეების შექმნაა. მაგრამ ფილმის პერსონაჟებს კონკრეტული პროტოტიპებიც ჰყავთ. კვლევის ერთ-ერთი თემა მეოცე საუკუნის 30-იანი წლების ინტელიგენციის წარმომადგენლების, რეალური პიროვნებების და „მონანიების“ გმირების ქმედებების შედარებითი ანალიზია.

კვლევა მიზნად ისახავს „მონანიების“ სიმბოლურ-მეტაფორული კინოენის ანალიზს და სტილისტიკის გავლენას ფილმის მხატვრულ ხარისხზე.

თენგიზ აბულაძე ერთ-ერთ ინტერვიუში აღნიშნავდა: ”ჩვენი, და არა მარტო ჩვენი, ნებისმიერი დროის ერთ-ერთი ყველაზე დიდი შეცდომა, საბედისწერო დანაშაული ისაა, რომ საზოგადოების ძალზე დიდი ნაწილი განსხვავებას ბოროტსა და კეთილს შორის შეფარდებითად მიიჩნევს, სინამდვილეში კი ეს განსხვავება აბსოლუტურია“. მონანიება სწორედ ბოროტების იმპერიასთან ბრძოლაში პირველი კინემატოგრაფიული გამარჯვება იყო და ასეთად დარჩა ოცდამეერთე საუკუნეშიც.

გარდა სამეცნიერო ლიტერატურისა, მოხსენებაში ციტირებული და გაანალიზებულია თანამედროვეობის გამორჩეული ხელოვანების – რევაზ ჩხეიძის, გიგა ლორთქიფანიძის, რობერტ სტურუას, აკაკი ბაქრაძის, ავთო მახარაძის, ნანა ჯანელიძის მოსაზრებები „მონანიების“ შესახებ, მოგონებები სამუშაო პროცესის თაობაზე.

Lela Tsipuria

TRANSFORMING A REAL STORY INTO THE SURREALIST FEATURE FILM IN THE MOST ANTI-SOVIET FILM TENGIZ ABULADZE'S "REPENTANCE"

Tengiz Abuladze's film "Repentance" released in 1984, is still considered the most anti-Soviet film of the twenty-first century. It was the third part of the trilogy – this is how Tengiz Abuladze referred to a combination of films of completely different genres and styles – "Petition", "Tree of Nature" – "Repentance". What did the director mean by the unity of the screen versions of Georgian literary masterpieces and the film created based on the original script? The paper will provide an analysis of this issue.

"Repentance" was kept on the "shelf" for three years. The film is based on a real story – the fact that it happened in Megrelia, the deceased was exhumed for revenge. The original version of the script was also designed for narration in a completely realistic cinematic language. In the first version, the avenger, the protagonist of the film, was a man, a house painter. Tengiz Abuladze initially planned to choose, for the role of avenger, between Tengiz Archvadze and Gia Peradze. In the final version, the story became the brainchild of the memory and imagination of a woman who baked cakes, which was filled with seemingly completely incompatible characters, details, circumstances. What caused such changes? The paper will analyze their cause-and-effect relationships in detail. The author of the paper was an assistant on this film and tells us about the filming, the process of creating metaphors and the formation of the film's stylistics from the position of an eyewitness and a participant of the process.

The story of making this film is directly related to the policy of the then First Secretary of the Central Committee of Georgia, Eduard Shevardnadze. Shevardnadze started the game of democracy and "Repentance" was created under his direct patronage. In this political game, Shevardnadze successfully played the role of a progressive-minded democrat, but this did not prevent him from shooting the main actor of the main role of "Repentance", Tornike Aravidze, Gega Kobakhidze. This paper will analyze the sociopolitical situation in Georgia and the Soviet Union in the eighties and the status of Tengiz Abuladze's film in this situation.

The paper will also analyze the circumstances that prevented the release of the film for 3 years and the subsequent situation when the triumph of "Repentance" took place worldwide.

The main virtue of “Repentance” is the creation of generalized artistic faces along with the position of the director. However, the characters in the movie also have specific prototypes. One of the topics of this research is a comparative analysis of the actions of intellectuals, real people and heroes of “repentance” in the 1930s .

The research aims to analyze the symbolic-metaphorical cinema language of “Repentance” and the influence of stylistics on the artistic quality of the film.

In one of his interviews, Tengiz Abuladze stated “ One of our biggest mistakes, and not only ours, of all times, and also, a fatal crime is that a very large part of society considers the difference between good and evil only relatively, but in fact, this difference is absolute”. “Repentance” was the first cinematic victory in the fight against the evil empire, and it remained so in the twenty-first century.

In addition, the paper will analyze the quotes from scientific literature and the opinions of prominent contemporary artists – Revaz Chkheidze, Giga Lortkipanidze, Robert Sturua, Akaki Bakradze, Avto Makharadze- about “Repentance” as well as their memories of the work process.

ლაშა ხარაზი

კონსტანტინე კაპანელის ფილოსოფიის სიცოცხლე

კონსტანტინე კაპანელის ფილოსოფია აზრის ჯერაც ამოსატქმელ მემკვიდრეობად რჩება აზროვნების ქართული გამოცდილებისთვის. უფრო მეტიც, დღეის ბუნდოვანი პერსპექტივიდან კაპანელის ფილოსოფიასთან „დაბრუნების“ გადაუდებელი აუცილებლობაც კი არსებობს, უმთავრესად იმ მიზნით, რომ მისი ნაშრომებიდან დაახლოებით საუკუნოვან სიშორეში მყოფებმა ხელახლა ავამხედველოთ ის, რაც ისტორიულად ნაცხოვრებ და მომავლიდან მომლოდინეზე დაფიქრებულმა ფილოსოფოსმა აზრის ინტენსიურ მოხმობაში გამოთქვა. აქვე ხაზი გავუსვათ, რომ ზემოთ ნახსენები „დაბრუნების“ ტროპი, ყველაფერ სხვამდე გახსენების, გახსენებაში მოახლოებულის მნიშვნელობის მატარებელია. დროის მიმდინარე ხანგრძლივობიდან კაპანელის ფილოსოფიის გახსენება, თეორიულად განპირობებულ ინტერესთან ერთად, პოლიტიკური პასუხისმგებლობის საგანიცაა. ასეთი გახსენების პოლიტიკურობა კაპანელის ფილოსოფიის იმ თავისებურებითაა განპირობებული, რომ მის მიერ ამოთქმული იდეე-